

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre 3 " — " —
 Negyedévre 1 " 50 "
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petitsor 5 kr.
 Nyilttérben . . . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda: Vöör 6. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Megjelen: Szerdán és Szombaton.
Kéziratok: Vissza nem adatnak.
Kiadóhivatal: VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű percek hirdetések és reklamatok ide intézendők.

Előfizetési felhívás.

Lapunk Április 1-sőjével új évfolyamra lépett, miért az előfizetések szives megújítását tisztelettel kérjük. Eddigi irányban lapunknak változatlan marad. Hü közlője leendő a megye és város közérdekű eseményeinek. Megismerteti olvasóinkat a hazában s a nagyvilágban történetekkel, igyekezik fog ujdonságokkal élénkséget fenntartani. Közöl avatott tollak több ismeretterjesztő s közgazdasági cikkeket, egy uttal szépirodalmi és mulattató olvasmányokról is gondoskodván.

Előfizetési árak:

Április — Juniusra . . . 1 fr. 50 kr.
 Április — Septemberre 3 fr. —
 Április — Decemberre 4 fr. 50 kr.
 a szerkesztő és kiadóhivatal.

Az apostolok osztlása.

Az apostolok osztlani kezdenek. Értjük a képviselőket. Már nagy rész közülük a jövőről gondoskodnak; a haza jövőjéről talán? Nem; hanem saját énjük jövőjéről. Mert nagy dolog a nép bizalma, a vox; s ha a véletlen valahogy őket, ettől a nagy dologtól elütné, akkor aztán épen nem tudjuk, hol nyílik alkalmuk e hon-hazát boldogítaniok. Oszlanak. Sok idő kell a kapacitálásra, ismeretség kötésre meg ahoz, hogy a „föbbségekkel“ az ember épen a bizalmas lábat szerezzze meg; miután a tanulság eddig az, hogy „ismeretlen“ bár mily kapacitás legyen, s bármily elvekkel, egyhangulag megválasztva nem lett. Az apostolok tehát kalandoznak, bolyongnak szerteszét; előveszik Magyarország térképét s kikutatják, mely zug volna alkalmas testük befogadására, az általa képviselt elvekkel egyetemben; mert még a test, kis részt kíván magának; hanem egyéb?!

Az ily planizálóktól a mi megyénk sem leendő mentes — az már bizonyos.

Négy követségi kerületünk van, elég arra, hogy egyik másik „nagyobb“ honboldogító kivesse aranyhálóját.

Csak egy tanácsunk lehet.

Legyünk résen és ismerjük meg őket, már odáig még is ki vagyunk civilizálódva, hogy a kortes ígéreteket valódi értékkre szállítsuk le s embereinket megismerjük.

Addig pedig fontoljuk meg érdekeinket s latoljuk meg hogy kikre van szükségünk?

(a.)

— A képviselőház bizottságai közül a pénzügyi bizottság az, melyre az országgyűlés hátralevő ülészakájában a legtöbb s legszükségesebb teendő várakozik. E bizottságnak kell mindenképp előtt tárgyalni: a kiegyezés némely függő kérdéseit, nevezetesen a szesz-és cukoradó-tjvasalatra vonatkozó förendi módosításokat a költségvetéssel kapcsolatos póthiteket és a ház által a budgétárgyalás folyamán hozzá utasított indítványokat, a pénzügyminiszter által beterjesztett, s még ez országgyűlésen elintézendő több tjvasalattal, köztük a bélyeg-novellát stb. A bizottság üléseit, mint haljuk már a jövő héten meg fogja kezdeni.

— A büntető-codex már felterjesztett a felségéhez szentesítés végett. A törvénykönyv a képviselőház legközelebbi ülésén ki fog hirdettetni s szövege május elején jelenik meg a hivatalos lapban.

A tanfelügyelők gyülekezete.

Tervezik a tanfelügyelők gyűlésének megtartását.

Üdvös eszme, hasznos gondolat.

Azonban, a mily hasznosnak tartjuk elvileg ez eszmét, ép oly mértékben nem tudjuk helyeselni a gyűlés tárgyait, melyekről eddig a sajtó megemlékezett.

Mert az igen mellékes dolog, hogy a tanfelügyelők könyvtárait miként rendezik; s kijönek-e általanyaikkal, mind a két dolgon segíthet magán másúton is; az utóbbi esetben egy felirattal s ha jut még az erre rendelt pénzéből nem tagadják meg illetékes helyen a jogos kívánságát; az előbbit, ha czélszerűen nem rendezi be, a csak az ő baja és nem a másé stb. Ily aprólékoság a tanfelügyelők gyűlésének czélja nem lehet.

Magassabb szempontból fognak fel a dolgot s következésképp magassabb szempontu tárgyakat tűznék a gyűlés elé.

A tanfelügyelők hivatása magasatos, a hiven betöltött hivatal hat a polgárok alkotmányos érületére, anyagi, erkölcsi és szellemi fejlődésére.

Ebből indulnánk ki s czélul tűznék ki, hogy tanügyi törvényeink szellemében miként lehetne legsikeresebben s az egész országban egyöntetűen érní el a czélokot s megoldani a fontos feladatot.

A tanfelügyelők működése az, mely legtöbb felekezeti és nemzetiségi érdekebe ütközik, ezekkel szemben igen helyes volna egy általános szabályt állítani fel, miként lehetne legsikeresebben munkálni, vagy azokkal szemben szállni, hogy a támogatás minden irányban biztosítva legyen.

És hisszük, hogy még az sem ártana, ha a tanfelügyelők egyesületben összecsoportosulnának, legalább ennek útjában a törvény semmi akadályt nem gördít; hasznosága pedig az egyesülésnek az országra s a tanfelügyelőkre nézve igen nagy volna mert alkalmuk volna, egyik-másik üdvös eszmét foganatosítani az eljárásban az egyöntetűséget folytonosan fenntartani.

Szeretnők mindenesetre a gyűlés elé ezen kérdéseket bocsátani megállapítás végett, mert a statistikai adatok összeállításában utmutatót ad a fennálló törvény és szabály rendelet.

(=)

POLITIKAI HIREK.

A mohamedán felkelés Bolgárországban a legjobban van szervezve, eddig 40 000 felkelő van felfegyverezve. Miklós nagyherceg ennélfogva erősítést kért. A román fejedelem Turnu-Severinbe költözik át, s minden összeköttetést megszakít Oroszországgal.

Bukarestből jelentik a „P. C.“-nek: a félelem, hogy az oroszok megszállják Bukarestet, nő. Az orosz csapatok 20 kilométer távolságnyra táboroznak a fővárostól. Beszéli, hogy az oroszok a fejedelem által egy Floresco-Cretzulesco miniszteriumot akarnak kineveztetni, hogy a san-stefanoi békeszerződés VIII. cikkének értelmében új katonai megegyezést köthessenek s állítólag ily értelmű orosz ultimatum intéztetett a fejedelemhez. A román hadsereg összpontosítása Kis-Olahországban befejeztetett.

Az „Off. Reuter“-nek jelentik Konstantinápolyból: A nagyherceg jelezte a görög patriarchának, hogy a legközelebbi vasárnapi isteni tiszteletre tiszteket és katonákat fog Konstantinápolya küldeni s számos templomot kíván arányos eloszthatásukra. — A ruméliai fölkelők fő mehekülési helye a Rodope hegység.

A muzulmánok és pomakok (izlamra áttért bolgárok) fölkelése a Rodopehegység délkeleti részén terjed, számuk 15 000 före becsültetik, fegyverrel jól elvannak látva s három ágyujuk van. Az oroszokkali összeütközéseikben mindkét fél részéről több száz halott és sebesült maradt a csatatéren.

Az oroszok a fölkelés elnyomására ujjal erősítéseket küldtek.

A „P. C.“-nek jelentik Konstantinápolyból: Sadyk basa a folyton élénkebben ajánit orosz és angol szövetséggel szemben el van határozva a szultánnal egyiknek sem tétetni ajánlatot.

A „Times“ jelenti Konstantinápolyból, folyó hó 23-ról: A ruméliai mozliának lázadása ijesztő nagy és 30 000 oroszot foglalkoztat. A felkelés 10 ezer angol négyyszög mértföldre terjed. Tatar-Bazardjiktól és Philippopolistól Gumrudig és Sina-Cairmenig. A felkelést az orosz-bolgár kormányzat türetilen nyomása idézte elő, kiterjedését a bolgár kihágások sietteték. Demotikánál apr. 18-án véres ütközet volt, mely eldöntetlen maradt; az oroszok 500 embert és nyolc tisztet veszettek.

Fölhívás egy nemzeti ügy támogatására.

(Vége.)

A nép akkor beszél legtermészetesebben, mikor beszédének tárgya annyira elfoglalja szívét-lelkét, hogy még a magasabb állásúakkal szemben sem erőlködik az ő válogatottabb kifejezéseiket utánozni, alkalmazni. S épen ezen természetes, keresetlen, minden czikornyától ment beszéd folyama közben hallhatók s leshetők el rendesen a megfigyelésre s följegyzésre legméltóbb kifejezések. S épen a fönnebb elősorolt állásúaknak nyílik száz meg száz alkalmuk a néppel ilyen körülmények között érintkezni. Nincs az a lelkész, a kinek hivatalos szobájában egy vagy más följegyzésre érdemes kifejezés föl ne hangzanék egyik-másik hívének ajkáról; nincs az a tanító, a ki növendékeinek gyermekjátékaiból, vagy a szülei házból magukkal hozott kifejezéseik közül valóban érdekes adatokat föl ne jegyezhetne; nincs az az előjáróság, a melynek színe előtt a törvényházban majdnem naponként szavak ne hangzanának, melyek a beszéd árjában, hevében mintegy öntudatlanul ejtve, jellemző vonásai a nép gondolkodása módjának, esze járásának, s megannyi becses adalékok gyanánt szolgálhatnak a nyelvtudományhoz; végül, egyebeket mellőzve, nincs az a gazdatiszt, a ki a mezei munka közben tárgyneveket ne halalana, s föl ne jegyezhetne olyanokat, melyek a közéletben szótiben használnálva különös figyelemre méltóknak sem tartatnak, pedig a nyelvtudós előtt — nem mondunk sokat, — valóban megbecsülhetetlenek.

Hogy mindazok, a kik ilyen adatok gyűjtésében készek lesznek fáradozni, s nyelvünk kincsét közleményeikkel gazdagabbítani, milyen eljárást kövessenek a gyűjtésben s a gyűjtött adatok lemásolásában, különösen mit és hogyan jegyezzenek föl, erre nézve a Magyar Nyelvőr folyó évi folyamának V. füzeté fog kimerítő utasításokat közzé tenni. Ez utasításokat a Nyelvőr szerkesztősége a gyűjteni szándékozók kívánatára mindenkinek szivesen külön is megküldi.

Az ott elmondandókat e helyen tehát nem akarjuk ismételni. Csupán egyet jegyzünk meg itt, a mire a tisztelt közönség figyelmét fölhívjuk, ez pedig az: senkit se riasszon vissza a hozzá intézett kérelem teljesítésétől az az alszerény vonakodás, hogy az a néhány közlemény, a melyet egyik-másik gyűjtő beküldhetne, oly csekélység, hogy azt talán beszolgáltatni sem érdemes. Sok kicsiny-

ből sok lesz; s lehet az adatok közt olyan, a mely lássék bármily jelentéktelennek, egy maga fölér talán száz mással is.

Kérelmünk tehát oda terjed ki, hogy a legmelegebben fölhívjuk a magyar közönséget, férfiakat és nőket, mindenkit, a ki nemzetének legdrágább kincse, anyanyelve iránt érdeklődik, vegye magának kiki azt a csekély s mégis oly nemes fáradságot, hogy gyűjtögesse a körében fölmerülő s megfigyelt nyelvsajátságokat. Legyen aztán szives, a koronként egybegyűlt adatokat a M. T. Akadémia Nyelvtudományi bizottságának megbízásából szerkesztett Magyar Nyelvőrbe beküldeni, melynek épen az az egyik fő hivatása, hogy a valóban becseset az elpusztulástól megóvja s az utókor számára fömtartsa.

Anyanyelvünk őseinkről ránk maradt legdrágább örökségünk. Nemzetképen addig élünk, míg e szent örökséget megőrizzük. Ehez az örökséghez joga van minden örökösnek, de van irányában mindenk kötelessége is. Kötelessége szeretni, kincseit megóvni, megbecsülni; s mi épen e szent czél érdekében bocsátjuk a magyar közönséghez e fölhívásunkat.

Kelt Budapesten e M. Tudományos Akadémia I. osztályának 1878. márczius 4-én tartott üléséből.

Pulszky Ferencz, Gyulai Pál,
osztályelnök, osztálytitkár.

A „Haladás“ *Tekintetes szerkesztőségének.*

Tordán!

Tekintetes szerkesztő úr! Tudva, hogy a „Haladás“ szives készséggel nyitja meg hasábjait, ha valamely a közérdek és emberiség érdekében elkövetett, elismerést érdemlő tényről ohajtunk a közönség tudomására juttatni ohajtanánk; tehát bátorkodunk a tekintetes szerkesztő urat teljes tisztelettel felkérni, miszerint sziveskedjen tisztelt lapjában a Torda városi önkéntes-tűzoltó-egyletnek, s az egylet parancsnokainak, úgy szintén T. cz. Lutes Sámuel urnak az e

hó 20-án az estéli órákban itteni gőzfűrészt telepünkön kiűtött tűzvész alkalmával, tanusított szives készségükért, melylyel a lehető legrövidebb idő alatt a vész helyén minden tűzoltó szerelvényeikkel megjelentek, s itt egész feláldozással és erélylyel oly tapintatosan és sikeresen működtek, miszerint csak is ennek köszönhető, hogy dacára az éjjeli időnek a tűz oly rövid időn elnyomatott, s az oly könnyen gyuladó és égő fa anyagok roppant halmaza mellett is oly csekély körre szorított, hogy csak a menthetetlen fűrészgár lett a tűz áldozata, a felrakásolt készanyagok pedig csekély áldozattal megmentettek; — kiérdemelt legőszintébb köszönetünket nyilvánosan tudomására juttatni. — Mely alázatos kérésünk után maradunk tekintetes szerkesztő urnak

megkülönböztetett tisztelettel
Lenberger Manó.

Felvilágosítás.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Hivatkozva tegnap Tekintetességhez intézett átiratunkra, — melynek megküldésekor még nem volt szerencsénk a „Haladás“ f. é. 33-ik számában, az itteni gőzfűrészt telepénél történt égés körülményeiről irt cikkeket olvasni — bátorkodunk felkérni miszerint sziveskedjen, az igazság érdekében, lapja közelebbi számában, több ezen említett cikkekben előforduló téves állítások helyreigazítását közölni.

Mindenek előtt kérjük Tekintetességét tudomásul venni, hogy telességgel nem czélunk valakivel ez ügyben polemia folytatni, ehez sem időnk, sem hivatásunk nincs, csak szorosán az igazság keretében tárgyilagosan ohajtjuk a kissé regényes irányú s czélatosságtól nem egészen ment értesítéseket helyre igazítani következőleg.

1) Nem igaz, hogy a 15 öl magos kémény ingadozott s ledőléssel fenyegetett; ki csak szakértelemmel bír, könnyen megítélheti, hogy

ha a még ma is egész szilárdon álló négy védláncz mind elszakadt volna is, a ledőlés vagy ingás még akkor is az alapra átnyúló négy vascsavar mellett, csak rendkívüli vihar által lehet lehetséges, de tűzeset által még akkor sem, ha bár ez oly intenzív lenne is, hogy a vaskémény olvadni kezdene; ha tehát valaki ingást vót látni, ez a tüzfény által okozhatott optikai tévedésből eredhetett.

2) Téves állítás, hogy a gőzgép az égés alatt mozgásba jött, hogy a kazába gáz képződhetett s az szétrobbanásnak volt kitéve, hogy a gépkerekek mozgása csak a kötelek (tán szijjak?) elégsége után szűnt meg és hogy a kazán, ventileit kilökte; és végül, hogy a kazán, melyet minden két hétbe kell takarítani, hónapok óta nem volt takarítva, (mit ért kazán takarítás alatt közlő ur, ki feltenni látszik, hogy a közkazán takarítatlansága miatt tüztámadhat, azt nem tudjuk;) mind ezek oly állítások, melyek az író tökéletes járatlanságát és szakismeretlenségét bizonyítják s melyekre a szakértő legfennebb mosolyoghat; igen helytelen tehát ilyen regényes illusztrációkkal tévnyezeteket terjeszteni a község között. —

3-) Hogy a kincstári — jobban mondva a gyárszivattyú használhatatlan karba lett volna sem igaz, mert midőn már a kazánházba lévő gyári kutba beeresztett szivattyú, ládájába öntött vízzel is működött.

A tűzoltó testület feláldozó és sikeres működését magunk részéről is feltétlenül újabban is elismerjük s azért ismételve köszönetünket nyilvánítjuk. —

A kár magasságát még ma sem magunk sem más nem tudhatja, hogy közlő ur a 25 ezer forintot hogy számította ki nem tudjuk; de igen szeretnők ha ezen becslést a kártérítésre kötelezett biztosító társulat is elfogadná. —

Végül még szabadjon megjegyeznünk, hogy igen is igaz, hogy a fűrészgárt valami zsidók birják az

államtól bérbe, kik nem csak a tordai, hanem a Topánfalvi, Szászsebesi, Szoberzsimi s Bálinezi gőzfűrészgárákat; az őszves erdélyi bánati és diósgyőri állami erdőségek értékesítését is birják, s közlő akkor mikor azt megtudta, hogy zsidók; neveiket is könnyen megtudhatta volna, ha mástól nem is hát legalább a helybeli fűrészgár gondnokságától s bátran kiirhatta volna neveiket is melyek minden esetre oly hangzósak, hogy közlésük miatt sem ok, sem az állam képviselői zavarba nem jöttek volna. —

Reményelve, hogy tekintetes szerkesztő ur szives leendő ezen egyszer mindenkorra adott felvilágosításainkat egész terjedelmében közölni, maradunk megkülönböztetett tisztelettel.

A Biersdorf et Biech ezög
központi kereskedelmi vezetősége
Lemberger Manó.

A humorizáló ezög felvilágosításai dacára az 1. 2. 3. pont alatt megismert állításainkat fentartjuk, — mert részint megbízható egyének közvetlen tudomásán alapulnak; részint tényeket a közönség elfogadta, aztán nem vagyunk hajlandók hinni, hogy a tűzeset egy esoda által támadt volna, hogy valakit ez ügyben legalább a gondatlanság vádjá terhel — bizonyos; hogy kit terhel a vád, derítse ki az, a kit érdekel. Szerk.

Válasz az „Öndicséretre.“

És most térjünk át Magyar uram tulajdonképpeni érdemeire:

1) Az ar. széki magtárak ügyében meg van neki az az érdeme, hogy az aranyosszéki magtár nulla s mint Lembergernek a „Haladás“-ban adott válaszából kitűnik csak azért nem számol ez ügyben, mert arra felhívva nem volt. Ezt ne bolygassuk.

2) Volt valami könyvtára, a meglévő előtt Felvinczen, hová lett? Erre szintén fátyol van borítva.

3) Azt mondja, hogy Felvinczen tanügyi alapot csinált, közadakozásokból stb. — Vajjon megtudnánk-e mondani Magyar ur hányan siratják ezt az alapot, hány könyvesep nedvesíti azt a 9000 frt bankot, mely-

telet éltünk át; nem mintha maga a tél a mi hazai teleinkhez mérten valami rendkívül erős lett volna, egyedüli jellege hosszú volta (5, majdnem hat hónap, novembertől ápriliséig), az éjjelek ugyan néha igen hidegek voltak s olykor a nappalok is (a helybeli örmény kath. püspök 30°-ot olvasott le több ízben) — de e hidegek általában a ritkaságok közé tartoznak. Én, részemről, február 3-ról azt jegyeztem naplómba; időjárás borult hideg; de nem havaz, bár mindent hó borít; az ég délre kitisztult, a nap kisütött. Ez itt többnyire mindig így van: Erzerum magasan bár, de mégis inkább délre eső szélességi fokok alá esvén, megtörtént novemberben, hogy az ide Trebizondból berukkoló katonaság közül sokan mars közben napszúrásban elhaltak hósi-
vatagok közepette.

A lakosságot, minket, de főleg a fegyver alatt szolgáló török katonaságot igen-igen nagy csapás érte, midőn az oroszok idei január 5-én a trebizondi uton fekvő Illidsát elfog-

lva, ezzel végbevitték Erzerum körülzárolását. E körülzárolás tulajdonképen soha se volt teljes, mert a várostól délre s délnyugatra fekvő palantokeni hegységeket soha se foglalták el a muszkák s ez oldalról a — persze, hogy ily nagy s mély hóval borított hegységen keresztül csak nagy életveszéllyel jár — közlekedés nem volt akadályozva, kivéve ha olykor egy-egy ezirkáló kozákesapat felmerült.

Mielőtt még a körülzárolás teljessé vált volna, kiköltözött a város színe-java, elhagyta Muktar pasa a győző, helyettesítettén Ismail Hakki kurd pasa által.

A város, mely mikor szeptember végén ide érkezék — épen a török ramazan ünnepek idején — a keleti városok legélőnkebbikének látszott, s melynek utczáin nappal csak nagynehezen, este 6 után pedig, mikor ágyulóvész hirdette, hogy a nappali bajtnak vége — a sok vigadó-
tói épen nem lehetett járni, később

egészen kipusztult. Azelőtt hegyenvölgyön lakodalom; a sereilban (kormányzósági épület) katonazene játszott a musir kormányzópasa nagyobb gyönyörködtetésére, ki este 6 után állt neki dusan megrakott asztalához dözölni. Addig pedig a felek várakozhattak a folyosókon, melyek i yenkor este tömve voltak igazságot s nem igazságot keresőkkel, hadsegédekkel, — fiatal, a konstantinápolyi iskolából csak az imént kikerült tisztek, a kik törtettek és esörtettek ide oda, utat erőszakoltak maguknak a várakozó népség között, biztatva itt, szidalmazva ott, a mint épen jött. A ki ösmeri a török nép kifogyhatatlan türelmét, nem fog rajta esodálkozni, ha azt mondom, hogy a lépeszettek és folyosók hajnalig ki nem ürültek, s boldog volt, ki a nehé szövetből készült ajtó-függönyök mögé csak bepillantott.

(Vége köv.)

TÁRCZA

Egy magyar orvos Erzerumban.

Az ázsiai harcztérről rég nem volt már alkalmunk valami följegyzésre méltot közleni. Most Butyka Dezső hazánkfia közöl a kolozsvári „Magyar Polgár“-ban érdekes leveleket, melyekben leírja az átélt tél eseményeit Erzerumban, hol mint katonaeorvos szolgál a török seregnek.

Levelei márczius közepéről szólnak s Erzerumból vannak keltezve. Átvesszünk néhány érdekesebb részletet az 1878. márczius 11-én kelt levélből.

Több mint 3 havi hallgatás után küldöm, — írja — Erzinghanba, az erzerumi vilajet török kormányának jelenlegi székhelyébe (eddig Erzerum volt a székhely, de ezutánra a város, úgy látszik, szandsáksági főhely rangjára fog süllyedni), tehát innen Erzinghanba való távozásom előtt utolsó tudósításom, azóta itt borzasztó

nek jelenleg rendeltetési célja nincs. Lehetett igen ezt az állapot növeszteni uzsorával s istentelen magas per centekkel, úgy hogy Felvincz lakos sága majd proletoriussá lett, azért hogy egy tanító kapjon egy pár száz forint fizetést; nézzük meg csak a telegkönyvet meglátjuk a betáblázott követelések és a tiszta birtokok számát! Ez szomorú esemény. És most ezt a népszírjából kiolvasztott pénzt kepe váltásra — tanügyi alapra akarja fordítani Magyarai, mert ő nagy tanügy barát.

4) Felhozza Magyarai ur, hogy dulló korában a házas felektől csirkét, tojást, pénzt szedetett tanügyi célokra! Nagyon szeretnők, ha ezen alapokból valahol egy piczulát felmutatni képes volna; hogy esetleg a tanügyi célra felhasználta a község? vagy épen hol van a befizetett összeg? mert hiszen az közvagyon lévén és épen a dulló felügyelete alá tartozván elnem veszett s ezt nem is hisszük.

És ezekben központosul egy öszhivatalnok egész érdeme a tanügy körül, mert az hogy hivatalnok volt s azt a hivatalt talán beis töltötte, azzal tartozott, mert fizették érte, s mert a becsületes ember kötelességét teljesíti.

Nincs mit tehát viczkándozi oly nagyon, schlagvortokkal retgettetni akarni egy székot, mert hát utó végre gyermekek nem vagyunk, hogy féljünk s ha szinte perre kerül a dollog, akkor is csak a közügy fog szenvedni s akkor is csak Magyarai jóvoltából, a ki a közügyeket annyira szívére hordozza, minket felelőssé tenni azért senki sem fog.

Az indok, mely minket e nyilvános felszólalásra buzdított az, hogy kimutassuk, miszerint Magyarait a közvagyon ügyében legnagyobb következetlenség, és gyermekes fészkelődés vádjá terheli — a közügy rovására, olyan, milyent egy férfitól az ember várni nem szokott.

Szerettem volna, ha Magyarai tárgyilagosan szól a tárgyhöz s nem személyeskedik, miért nekem hasonló fegyverrel kellett fellépni.

Egy ar. széki képviselői tag.

H i r e k .

— Bairdorf és Blach helybeli fűrészgárabérlők tüzoltóink részére, a mult számunkban említett tüzesetnél kifejtett munkásságuk elismerésül 50 frtot ajándékoztak és kötelezték magukat ezentul évi 20 frt. összeggel segíyezni az együletet.

— Az új-tordai vásár lefolyt. A marha vásár élénknék ígérkezett, mivel külföldi kereskedők is megjelentek a piacon s e vásár meg lehetős volt. Mint egy 4000 drb. marha lett elárusítva. Más czikkeket iránt az érdeklődés ugyszóvala figyelemre méltó sem volt.

— Sós fürdőnk már átadatott a közhasználatnak. Meleg fürdőt minden időben kaphatni; regisztráltak ezt azok kedvéért, a kik a fürdő megnyitását várva várták, ilyenek pedig igen sokan vagyunk.

— A szélső bal s Hefőleg a 48-asok szállingozni kezdenek a jó talajju volt aranyoszek felé, mert úgy szeretik a székelyeket szívók összes vonatásával s a mi a dolog reális oldalát

illeti egy kis mandátumot szeretnének kieszközölni a dicső székelyektől. Orbán Balázs ur is tapogatózott az ünnepek alkalmával ez irányban s hihetőleg rossz eredménnyel. Egyébiránt reményünk van még a „zágyva-párt“ kitünőségeihez is, mert már csak elvárjuk, hogy ha meg nem hívjuk őket megkínálják magukat nekünk. Egy pár hét s előttünk álland az ügy.

— A kereszténység Indiában. Az indiai lapok figyelemre méltó mozgalmat jelentenek az indiai bensülöttek közt. Nem kevesebb, mint 10,000 indiai jelentette ki Caldwell püspök előtt, hogy készek a keresztény hitre áttérni. E mozgalom oka háladatosság az angolsegély iránt, mely az éhínség alkalmával annyira kapóra jött. A püspök írja: Falu falu után teszi félre pogányságát és a kereszténységnek keres menedéket.

— Merénylet Thurn-Taxis herceg ellen. Bécsből távirják, hogy ott e hó 22-ikán délután, midőn a löversenynek vége volt, Thurn Taxis herceg főlovászmester Hunyadi gróf főszertartásmesterrel stagecoachban baza felé hajtattván, a prater-viaduct alatt az ott összegyűlt tömegből két lövés tetetet reszájok. A lövések egyike a viaduct vasoszlopába, a másik a levegőbe ment. A merényletet egy Weisz Bernát nevű kereskedelmi ügynök követte el, ki rögtön elfogatván, a rendőrségnél bevallá, hogy szándéka volt Thurn-Taxis herceggel meggyilkolni, mivel ehez állásért folyamodván, kérvényére ismételt elutasító választ kapott.

— A kinestári gőzfűrészgárabban támadt tüzre vonatkozólag arról értesülünk, hogy a gárabban a munka már szombaton három órákkor befejeztetett s a gép takarításával, mely photogénnel eszközöltetett, 8 egyén foglalkozott. Hihetőleg itt rejlik valamely vi gyázatlanság oka. A tüzet először egy dézsa vízzel el fojtani lehetett volna, azonban habár jókor észrevették, futott mindenik mintha fejtét vesztette volna, csak arra nem a merre kellett volna. Nem esoda tehát, ha a cég képviselői nem látták, mint forgottak a gépkerekei, a míg a szíjjak elégték, s nem esoda ha a tüzeset részleteire nézve orientálva nincsenek.

— Torda befásítására vonatkozó munkálatot a városi bizottság, mint értesülünk tárgyalta, az eredmény az, hogy a javaslat keresztül vitele a jövő év terhes munkálatai közé esik, az idénről az ügy elkészvén. Aneh gut, csak a munkálatot nehogy leváltáron felejtsek tévedésből.

— A tordai polgári leányiskola ügyében tanfelügyelő a kormány által utasítva lett, hogy annak elhelyezésére szükséges bérhelyiségről gondoskodják. Az intézet tehát szeptember 1-én mulhatlanul megkezdí működését.

— Furesa temetés. Egy régi angol ujság került kezünkbe 1790-ből. Cizme: „Staats-Ristarotto.“ E lapban olvassuk hogy 1790. nyarán a kenti grofságban meghalt egy földmivelő neje. A temetést az idézett lap így írja le: „Érje a temetésre körülbelül 50 személyt hívott meg. Minden meghívott egy pipát és dohányt kapott s úgy indult meg a menet a sirhoz. Midőn a koporsó a sirba süllyesztetett s a szokásos imák elmondattak, az özvegy egy intésére mindnyáju a sirba dobták pipájukat s legvégül a megszomorodott szívü özvegy egy csomó dohányt. E ceremóniára az özvegyet a következő ok birta rá: az elhalálozott mig élt soha nem volt pipa és dohány nélkül, azt akarta tehát, hogy halála után is meg legyen az élvezete. Ha az italt szerette volna, egy tonna sört tétetett volna a sirba. . . .” Mindenesetre példányképe volt a gyöngéd férjnek, gyöngéd volt egész a sirig; az elhalálozott ellenben ki egész nap pipázott, valami aetheri lény, a valódi nőiség példányképe lehetett!

— Figyelemre méltó. Azon helyt vagy közelfekvő helységekből lakó t. zongoratulajdonosok, kik ó-vagy ujszerkezetű zongorákat juttányosan s pontosan felhangoltatni kívánják, sziveskedjenek ezt tek. Volz és Társa urak könyvkereskedésébe küldendő pár sorral tudatni

CSARNOK

Ágota kisasszony husvétja.

— Rajz. —

(Folytatás.)

Kétséget sem szenved, hogy Ágota kisasszony szülei minden jó szokást, melyet vidéken ártatlan kedvtelésül a többiek példái után gyakoroltak is a fővárosban követni igyekeztek. A husvétü ünnepek közeledvén — Ágota kisasszonyéknál rend, tisztaság állott be, fénylett minden — akár az arany. Nem követte Ágota a többi kisasszonyok példait, kik napestig a pipere, a divat után rajongva — öltözködtek, sétáltak nem törődve az otthonnal, tiszta-e az ablak rendben vannak a fehérneműk! Ágota kisasszony elkészülvén házi teendőivel miben a szobaleány is segített, azután toiltettjéhez fordult. Csinosan, mint az oltárhoz menendő menyasszony öltözködött fel, kerülve a húság emésztő szerepeit, miután a templomba sietett. Tudta Ágota, hogy keveseknek fog tetszeni — pedig mily szép volt — de hiában a jó leányt nem a festék, frizurák, se lyemek, fitylok és lsten tudja mik teszik széppé, imádóvá, hanem a szeretet, mely szívében ég.

Egy rövidke történetet beszélek el — kedves olvasóink — mely husvét ünnepeén történt. Ebből is kitetszeni fog hogy a fővárosban, mely a divatos romlottság körvonalait hordozza magán, vannak még ely szegényes és kedves talál kák, melyek távol a vagyon kérésétől — egyedül önzetlen szeretet a valódi szerelem is divatos kezd lenni, melynek árnya meglátszik — a setét arcokon. Oh vannak a hideg szívek között — ártatlan nemes szívek melyek felett a szentírás szavaival — a pokol kapui sem diadalmaskodhatnak.

Ágota az angol kisasszonyok templomába tartott, hol ma egy jeles jezsuita hitsonókol. Az utozán szeméit fürgén s pajzánul jártatá — a tarka és fényes tömegeken. Pillantásai szépek igézők voltak, arca derült, lépései könnyűek Vidámon boldogan haladott egyedül, utjában néha meg-megállott nem egy nagy uridáma vagy fényes táborok után tekintett vissza kíváncsian. Nehány percz alig telhetett — egy virágárusnál a hatvani utca szögletén megállott. Csinos és illatos virágcsokrokat vett mamájának. E perczben — egy vele épen szemben haladó uracsnak feltűnik. Ágota semmi rosszat sejtve halad tovább, az urfi követi.

Az első pillanatban a fiatal uracsnak meglehetet eserni, hogy nem több mint egy naplopó az az, kik napestig nem dolgoznak, a vácozi utcában feszengenek, elcsátálva az ebédet is, mert zsebük üres. Szemein dupla zwiecker ragyog, fején fényes ciack, továbbá subogó päléza, kivágot cipő stb. nem hiányzanak — és boldog ő, mindazok önelégültté teszik teszik. Egész lényében, főleg szemében medlászott, hogy ott állt a dameron testetől. Ágota kisasszony illatos esokraival szépen haladott mintha szárnyai lettek volna, utánna a fajzott miként Meghistopheles hiányzani nem látzott sehoh. E pillanatban Ágota — egy illatszerezhez fordult be vásárolni ohajtván illatos öntözött, hiszen husvét keddjén visszaadni kell a kölcson és ez szabad lesz a leányoknak a jövő vasárnapig. Most éppen zsebébe nyult, hogy kifizesse a kezeiből — ez szerényen

utasítja vissza, az uracs kez jelekkel intett előre. A lányka elpirult, nagy zavarba jött, a fiatal uracs még több áldozatra is kész leti volna csakhogy Ágota kisasszonyt lekötözhetné. Nem tudta lány elfogadja-e az ajándékot, hiszen Lembényi Szilárd kedvese ha megtudná, hogy árja csakugyan egy idegen urtól fogadá el, ki neki nem bátyja vagy rokona rögtön megszűnne jegyben járni. Fejecskejét a habozás közepette jártatá ide-oda, — kezében mint ha könyözni látzott volna, de mégis mesoly ült ajkain, — végre is zürzavarában reszkető hangon mondá az uracsnak. —

Uram! nem érdemeltem öntől ily nagy áldozatot, visszautasítani ilölnek nem találom — tehát — kö-köszönöm.

Oly nehezen esett szegénykének a szó. E pillanatban elpirult, határozatlan nak gondoló magát, visszautasítani jobb lett volna, a tisztalelkiesmeret megtiltja az ily ajándékot. Ismerni kell a férfiakat kik egy leány szerencsésével nem átalják „va-bank“-ot játszani.

A templomhoz már közel vala, a szent mise eddig régen kezdetét vette a feltámadás — lelkesült — „aleluja!“ öröm imára emelék az ájtatos hiveket Alig várta, hogy a templomban lehessen megszabaduljon veszedelmes kísérőjétől ki az ajándék leple alatt egy boldog kalandot vel éléni. Oh csak Lembényi megne látná, de vajjen nincs-e nyomában valahol, nem akar e valóban meggyőződni Ágota szerelméről. A mint halad tak az uracs valómásai a legnagyobb fokot érték el, melyeket Ágota kisasszony sem lesütve halgatoit.

(Vége köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Piaczi árjegyzék.

A tordai vásárra 1878. aprilis 20. hozott tárgyaknak

1 hectoliter Tisza buza	9 frt — kr
„ Tavasz buza	8 „ 25 „
„ Elegybuza	7 „ — „
„ Rozs	6 „ 50 „
„ Arpa	5 „ — „
„ Zab	3 „ — „
„ Törökbuza	6 „ 50 „
méter mázsa Széna kötetlen	2 „ 50 „
méter mázsa Alomszalma	— „ 33 „
Tüzi fa köbméter	2 „ 70 „
1 kilogramm Marhabús	36 „
„ Disznóhús	48 „
„ Turó	56 „

Nyilttér-*)

Mattoni-féle

BUDAI KIRÁLY KESERŐVIZE

e Bel- és Külföld orvosi tekintélyei által makacs gyomorszorulás és minden abból eredő betegségek ellen, legkissebb rosz utóhatás nélkül még hosszabb használatnál is a legmelegebben ajánlatik.

MATTONI és WILLE os. k. udvari szállító.

A 6 egyesült Budai Király — keserű- források tulajdonossa.

Deák forrás Hunyadi M. forrás
Henrik forrás Hildegarde „
Szecheny „ István „

Használati utasítás és fizetke ingyen. BUDAPEST Dorrothya utca 6 sz. RAKTÁR: minden nagyobb ásványviz kereskedésben.

*) E rovat alatt közölt czikkekkért csak a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget. a szerk.

Felelős szerkesztő és kiadó: V. V. V. V.

H I R D E T É S E K.

VOLCZ és TÁRSA

Könyv és Papirkereskedésében Tordán kaphatók:

Vonalzott és tiszta könyvek; Hivatalok, egyletek magányzók, ügyvédek kereskedők, jegyzők és mindennemű iparral foglalkozók részére, vászonba vagy papirba kötve dús választékban. Másoló könyvek Kereskedők, Irodák sat. részére:

Román Népdalok és Balladák Moldován Gergelytől 1 frt. 20 kr. helyet csak 1 frt. o. é.

Iskolai könyvek Alsó- és Felső Népiskolák, Községi valamint felekezeti Iskolák részére is dús választékban.
Vers személyvények Bálint Gyulától
Az Illem és Tisztesség arany szabályai

ára 25 kr.
ára 25 kr.

Öngógy, Orvosi tanácsadó több bonczatani ábrával.
Dr. Ernzt L.-től
Selbsthilfe, ärztlicher rathgeber mit mehreren anatomischen abbildungen von Dr. Ernzt L.

ára 2 frt.

ára 2 frt.

Előfizethetni – illetőleg előjegyeztetni – lehet a következő művekre:

Kálmán a Szegedi Lelencz vagy Konstantinápoly részsája című nagyhatású regényre TIHAMERTÓL, mely a folyamatban volt keleti háborut öleli fel és ebből meríti tárgyát, egyes füzet mely összeg a füzetek átvételekor fizetendő.

ára 25 kr.

Az Ördög fia című regény füzetekre.

ára 25 kr.

Ugyan ezek német nyelven is megrendelhetők.

Továbbá Szulejka vagy a Három Gyöngye című regény füzetekre. 25 kr.

Ugyan a művek megrendelői rendkívüli kedvezmény árakon megrendelhetik azok

OLAJNYOMATU JUTALOM KÉPEIT is VÁSZONRA SZÉLES ARANYKERETBEN,

Az ÖRDÖG ASSZONY régebbi megrendelői, annak folytatását szintén fenn irt könyvkereskedés által legbiztosabban eszközölhetik.

megtekinthetők a képek valamint megrendelési feltételei is

Vidékre járó ügynökünk szintén elfogad minden nemű előfizetést és előjegyzést.

Sürger Mátyás

órás, Tordán.

Mindennemű fali és zsebórákat kijavítás végett elállal a pontos járásról egy évi felelősséget nyújt.

A városi, valamint a vidéki n. érdemű közönség figyelmébe ajánlja magát.

Lakása nagyhiduteza a Szőlősi háznál.

Alolirt tisztelettel tudatom a n. 6. közönséggel, hogy Nemes Torda városában egy

Lakatos műhelyt

rendeztem be, s miután több gyárakban és gépek körül szerzett gyakorlatomnál fogva minden nemű **Lakatos cikkek** elkészítésére, valamint mindenféle **fegyverek, revolverek és Gépek** kijavítására ajánlom magamat.

A nemes város és környékének becses pártfogását kiérdemelni gyors és pontos szolgálat által legfőbb igyekezetem leendő mely tisztelettel

Mitska Pál

Nagy platz Bethlen udvar.

Díjt csak sikeres gyógyítás után fogad el.

Figyelemreméltó idegbajok- és nehézkórban szenvedőknek

Legújabb feltalált gyógyszermod szántalan kálairatot mutathat fel sikeres gyógyításról

Sylvius Boas

Specialista idegbajokban

Értekezhetni reggel 8 óráig este 8 óráig

BERLIN SW.

Friedrichstrasse 22.

Levélbeni megkeresésre is.

(15—96 102)

SYLVIUS BOAS URNAK

Berlin Friedrichstrasse 22, I.

Kérem megküldését **Auxilium orientis**nek

Sondernohe posta dílonais Oberdachstetten,

Bayjorkon 1875 május 3-án

Dorsch, plébános.

Sondernohe május 27-én 1875

Tekintetes ur!

Vonatkozva május 5-ről kezdett becses sorjára, melyek mellett egy községedési 10 éves beteg leánya részére **Auxilium orientis**et megküldötte, látókorom a szűk felkérésre folytatni tudatni, hogy a beteg a gyógyszer-utalagot előirt módon használatá után öle a gyermeküknek járókást vette észre.

A gyöngye testületű gyermek betegségeinek állapota küönös természetű, több hetek előtt görcsösként, melyek naponta 7—8-szor ismétlődtek kezdőlől meg, mikor is érzékeny fejémet érezte a gyomor körül annyira, hogy hirtelen ugrott fel olyankor az ágyból; szerének használatá óta jelenség megváltozott s a görcsök csak 1—2-szer ujultak meg. A fájdalom még igen heves s minden tagjában érz. Érvágya alig van és szellemi cseltsége is korlátolt.

Nave Kremer Borbára.
Ezen rossz állapotánál a betegségekné kívánatos volna, ha némi rendszabályokat küldene.

tisztelettel

Dorsch Ödön plébános.

Sondernohe Junius 30-án 1875.

A görcsök elmúltak s csak akkor fordulnak elő, ha közönséges ételt eszik. Szeret s théját kevével. Fájdalmat most csak térdében érez, mert ártani sem képes. Mindig szomjas és a rized szereti. Szíve tóján fájalmat érez. Betegsége óta 10 évvel értelbb gondolatkozásnak látszik. 5 adag küldést sat.

Dorsch.

Sondernohe sept. 26-án 1875

Örömmel értesíthetem, hogy paitenszant Kremer Borbára 24 nap óta a legjobb egészségnek örveud. A betegség tünetinek hirtelen máris a honapok óta ágyhoz szorított leányka, ki járti nem volt képes most ugrod téncezel. Érvágya meggyárt és orvító kámézsi. A szűk emélfogyu áttalarn halálukat jelentik önnel sat. sat.

Dorsch Ödön plébános.